

lada 'xitzarelló, jove poc experimentat'; notem també *ocell de tempesta*, ocell marí espècie *Hydrobates pelagicus*, i *ocell sedós*, nom donat a l'espècie *Bombycilla garrulus* (JMaluquer, *Els ocells de les terres catalanes*, Barcelona 1973, 263 i 176); alguns altres noms es poden veure en *AlcM* (s. v. *aucell*). *Ocell* en el sentit de 'home astut' en Belv. 1805; per a altres dades i fraseologia, veg. l'esmentat article d'*AlcM*.

DERIV.: *Ocella* 'femella d'ocell', d'ús només poètic (*DFa.*); es troben alguns exs. antics, però més aviat en sentit genèric del mot (veg. supra). *Ocellada* 'multitud d'ocells, especialment de moixons' [*au-*, Lab. 1839; «A mig esbadellar-se les flors se musteheixen: / passant les *aucellades* abans de la tardor, / se dolen, com d'un càstich fugint, que no's mereixen / ---», *15* Verdguer (*Atl.* III, 7b); «Si mires cap amunt, veuràs com l'*ocellada*, / entre l'espessa forra del plàtan verdejant / trasteja movedissa, la xerradissa armada, / en doina la fallera de modular un nou cant», Coromines (*O. C.*, 1348), *o-*, JRuyra]. *Ocellaire*, *au-* 'el qui es dedica a caçar ocells, o a criar ocells', 'venedor d'ocells' [*DBal.*; *DFa.*; exs. de Casaponce, JRuyra, EVilanova en *AlcM*]; és ben estès *oceller*, *au-*, 'venedor d'ocells' [*DAG.*, *AlcM*]. *Ocellam*, *au-*, 'conjunt d'ocells' [*DFa.*, ex. de Verdguer en *DBal.*], es diu *25* *aucellum* a Mall. (*AlcM*). *Ocellera*, *au-* 'gàbia gran o cambra per tenir ocells', emprat per Pons i Massaveu, *L'Auca*, p. 292; segons *AlcM* és nom de les plantes *Stellaria media* i *Hutchinsia petrae* en el Principat. *Ocelleria*, *au-*, 'conjunt d'ocells' [usat per Verdguer, *30* i és usual a Mall. segons *AlcM*]. *Ocelllet*, *au-*, dim. d'*ocell* [S. xv: StVicentF, *Sermons* III, 102.35]; *4* pl. 'corns', planta espècie *Aquilegia vulgaris* (*DBal.*, *DFa.*). *Ocelló*, *au-*, 'ocell petit que encara no és sortit del niu', *aucelló de primera volada* 'persona innocent *35* i sense experiència' (Mall.); veg. també supra.

Au 'ocell', prou freqüent en tota l'Edat Mitjana, però no sabem si mai hagués estat usual en el llenguatge viu [1262 «VIII d. III gallines a malautes e a les aus» (Soldevila, *Pere Gran* III, 430); *CostTort.*: «d'oque o de paons o de gallines o d'altres aus domèstiques» (ed. Oliver, p. 422), «Atressí pot hom pendre per sa pròpia auctoritat tota au de caça que vaja exarrada» (ib., 55); *DAG.* cita d'una altra edició d'aquest mateix text «aus ferres»; Llull usa *au* en sentit genèric: «qui adoraven ydoles, e lo sol, e les stelles, e les aus, e les bèsties» (*Blanq.*, *NCL* II, 191.15); altres exs. en I, 232.14, i 22; III, 121.11 (però en I, 240.26 cal llegir *auscels* i no pas *aus*, *cels* tal com està transcrit); *Doctr. Pueril*, 7, 168, 176, 231; Muntaner: «tota au e tota creatura, ama la pàtria e el lloc on és nat» (*Cròn.*, ed. Col. Pop. Barc. I, 42.24); *5* ben freqüent en el val. StVicentF: «cridave ab grans clamors a les aus, ço és, als cristians» (*Sermons* II, 35.23), «la au, quan vole, ha dues ales esteses» (ib., *55* 69.33; també en III, 47.30); *au* figura també en A. Capellà, *De Amore*, p. xxii, i en *Libre de nudriment e de la cura dels ocells*,⁶ del llatí AVIS id. Avui *au* és un mot purament literari,⁷ encara que s'usi bastant en el llenguatge escrit i tècnic dels naturalistes per la in-

fluència castellana i amb el valor de 'ocell gran' que té en aquesta llengua; ha tingut més ús a València.

Aviació, *aviador* [*DFa.*], presos del fr. *aviation* [1863: Migliorini, *VRom.* II, 267], *aviateur*, derivats cultes del llatí *avis* (veg. Bloch, s. v.); *avió* [en francès, ja 1875], fou pres en data més recent, cap a la fi de la primera guerra mundial (comp. *aeroplà*, *AIRE*).

CPT.: *Avicultura* [*DFa.*], cf. fr. *aviculture* (S. XIX), format segons el model d'*agriculture*; *avicultor*, *avícola* [*DFa.*]; *avifauna* [*DFa.*].

Avitarda [*DFa.*], nom científic de *pioc salvatge*, pres del llatí *avis tarda*, mot que va tenir desenvolupament popular en castellà (ant. *autarda*, mod. *avutarda*); tal evolució no era del tot estranya en català a judicar per un ex. *avostarda* en Jaume I: «car nós solíem pendre grua e *auoçtarda*» (*Cròn.*, ed. Aguiló, 457.6); oc. ant. *austarda* (*Flamenca*, 390); la forma originària catalana ben probablement era **ostarda* (com AUCELLUM *ocell*), que molt probablement és la forma que apareix en JMarch, 200 (1371), canviat després en *avostarda* per la influència d'*avis tarda*, contaminació que explica també el cast. modern *avutarda* (més dades en *DECH* I, 426b27ss.).

¹ Són del mateix origen el fr. *oiseau*, it. central *ucello*, i les formes de l'occità antic que presenten dues formes, amb sibilant sorda i sonora respectivament (*aucel*, *auzel*, *auzelh*, *auzil*, veg. Appel, *Crest.*, Gloss.); oc. mod. presenta *aucèu*, *ausèu* (llem.), *ausèl* (llgd.), *aucel* (dial. alpí), *auser* (auv.), *ausèt* (gasc.) etc., veg. TdF (s. v. *aucèu*); *audet* (bearn., Palay); la variant amb *z* també apareix en l'it. sept. (Wartburg, *Litbl.* xxxviii, 259). — ² Ja hem notat dos exs. d'*auzell* en la *Quar.* de StVicentF (supra); és possible que es tracti d'aquesta variant en la forma *ausells* de l'ed. prin. del *Tirant*: «--- voltors e corps e altres *ausells* de rapina la mia trista carn axí haguessen a menjar» (cap. 373; Riquer en la seva ed. canvia en *aucells*, p. 1007; però veg. JCoromines, *LleuresC*, p. 378). En el cas de l'ex. d'*auscell* que es troba en la *Xàvega dels Notaris*, Val. 1604 (*RH* L, 306, v. 316), pot tractar-se d'un reflex d'*auzell* o bé d'*aucell* grafiat amb *-ss-*; altrament en el topònim *Cabeço l'uzel* que JCoromines va registrar a Castalla (Com. de Xixona), ben possiblement tenim la continuació de la variant amb *z*. — ³ Notem que en oc. ant. apareix *auzela* amb el sentit genèric de 'ocell' (veg. PSW, s. v. *auzella*). — ⁴ JCarner va usar com a diminutiu *ocellic*, i com a adj. *ocellivol* (L. Busquets, *Aport. Lèx. de Josep Carner*, Barcelona 1977, 107, 186). — ⁵ Però en un doc. de 1340 de València hom sembla distingir entre *aus* i *ocells* («cascú pot caçar e parar e brellar bèsties, e aus e ocells e caçar volatieres --- en l'aer o en terra», Sev. Colom, *Val. urbana med.*, València 1957, p. 370). — ⁶ Veg. GColon, *El léxico catalán en la Romania* (Madrid 1976), p. 43, on es donen més dades. — ⁷ Fou emprat per MilàF en la seva poesia: «Arnaldó ab plaher retrau / dels sarrahins manta usansa: / --- / llurs jardins tan ben olents, / ab cant d'*aus* y remors d'*aygua*» (*Arnaldó Bes.*, v. 46, ed. Gili,